

თსუ ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და
ეთნოლოგიის ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს
2026 წლის 20 თებერვლის სხდომის

ო კ მ ი N 1

2026 წლის 20 თებერვალს შედგა თსუ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს სხდომა. სხდომას ესწრებოდნენ სამეცნიერო საბჭოს წევრები, მთავარი მეცნიერი თანამშრომლები: გიორგი ჭეიშვილი, ლავრენტი ჯანიაშვილი, ვალერიან ვაშაკიძე, მარიამ ჩხარტიშვილი, ვახტანგ გოილაძე, ეკა კვაჭანტირაძე, ნიკოლოზ ჯავახიშვილი, ალექსანდრე დაუშვილი, ქეთევან ხუციშვილი, როლანდ თოფჩიშვილი, სალომე ოქრუაშვილი, ლიანა ბითაძე (ჩაერთო დისტანციურად). საბჭოს სხდომას ესწრებოდა სამეცნიერო საბჭოს შემადგენლობის ნახევარზე მეტი (დანართი 1).

სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარემ საბჭოს წევრებს გააცნო სხდომის დღის წესრიგი, რომელიც მათ წინასწარ ჰქონდათ ელექტრონულად გაგზავნილი:

1. თსუ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის გრიფის მინიჭება პუბლიკაციებისათვის:
 -) „კოვიდ პანდემია და საქართველო: ახალი რეალობის ანთროპოლოგიური კვლევა“ (ავტორები: თეა ქამუშაძე, ქეთევან ხუციშვილი, თ. ანთაძე, თ. კოშორიძე, გ. ჭეიშვილი);
 -) „კოვიდ პანდემია და საქართველო: ისტორიას დარჩება ჩვენი ხმა“;
2. თსუ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის გრიფის მინიჭება პუბლიკაციისათვის: „მონადირეობა დასავლეთ საქართველოს მთიანეთში (ლეჩხუმი)“ (ავტორი ლერი ლევიძე).
3. მიმდინარე საკითხები.

კენჭისყრის შედეგად, დღის წესრიგი ერთხმად იქნა მიღებული.

მოისმინეს:

1. თსუ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის გრიფის მინიჭება პუბლიკაციებისათვის:
 -) „კოვიდ პანდემია და საქართველო: ახალი რეალობის ანთროპოლოგიური კვლევა“ (ავტორები: თეა ქამუშაძე, ქეთევან ხუციშვილი, თ. ანთაძე, თ. კოშორიძე, გ. ჭეიშვილი);
 -) „კოვიდ პანდემია და საქართველო: ისტორიას დარჩება ჩვენი ხმა.“

ლავრენტი ჯანიაშვილი: თსუ-დან სარეცენზიოდ შემოვიდა ავტორთა კოლექტივის მიერ შესრულებული ორი მონოგრაფიული ნაშრომი, რომლებსაც ინსტიტუტის გრიფი უნდა მიენიჭოს; აღნიშნული ნაშრომები მომზადდა შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით. მე მოვამზადე რეცენზიები, რომლებიც ოქმს თან ერთვის (დანართი 2) და რეკომენდაციას ვუწევ ნაშრომებს გამოსაცემად.

გაიმართა მსჯელობა, **აზრი გამოთქვეს:** გიორგი ჭეიშვილმა, ვალერიან ვაშაკიძემ, როლანდ თოფჩიშვილმა და სხვა.

ჩატარდა ღია კენჭისყრა: მომხრე - 10 წინააღმდეგი - 0 თავი შეიკავა - 2.

დაადგინეს: მიენიჭოს თსუ ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის გრიფი მონოგრაფიულ ნაშრომებს - „კოვიდ პანდემია და საქართველო: ახალი რეალობის ანთროპოლოგიური კვლევა“ (ავტორები: თეა ქამუშაძე, ქეთევან ხუციშვილი, თ. ანთაძე, თ. კოშორიძე, გ. ჭეიშვილი) და „კოვიდ პანდემია და საქართველო: ისტორიას დარჩება ჩვენი ხმა.“

2. თსუ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის გრიფის მინიჭება პუბლიკაციისათვის: „მონადირეობა დასავლეთ საქართველოს მთიანეთში (ლექსუმი)“ (ავტორი ლერი ლევიძე).

ლავრენტი ჯანიაშვილი: ინსტიტუტის ისტორიულ და ეთნოლოგიურ საარქივო ფონდში ინახება ყოფილი თანამშრომლის - ეთნოგრაფ ლერი ლევიძის ხელნაწერი წლიური ნაშრომები, საველე-ეთნოგრაფიული ჩანაწერები, რომლებიც საინტერესო ეთნოგრაფიულ მასალას წარმოადგენს. გასულ წელს მოხდა ამ მასალის ელექტონული ვერსიის შექმნა, რომელიც ახლა რედაქტირების პროცესშია და მიმდინარე წელს, ინსტიტუტის დაფინანსებით დაგეგმილია მისი გამოცემა. მე რეკომენდაციას ვუწევ ნაშრომს გამოსაცემად.

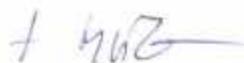
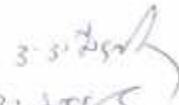
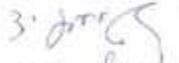
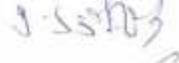
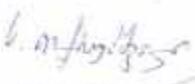
გაიმართა მსჯელობა, **აზრი გამოთქვეს:** გიორგი ჭეიშვილმა, ვალერიან ვაშაკიძემ, როლანდ თოფჩიშვილმა და სხვა.

ჩატარდა ღია კენჭისყრა: მომხრე - 12 წინააღმდეგი - 0 თავი შეიკავა - 0.

დაადგინეს: მიენიჭოს თსუ ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის გრიფი ნაშრომს - „მონადირეობა დასავლეთ საქართველოს მთიანეთში (ლექსუმი)“ (ავტორი ლერი ლევიძე).

3. მიმდინარე საკითხები.

თსუ ივ. ჯავახიშვილის სახელობის ისტორიისა და
ეთნოლოგიის ინსტიტუტის სამეცნიერო საბჭოს
2026 წლის 20 თებერვლის სხდომას ესწრებოდნენ
შთავარი მეცნიერი თანამშრომლები:

- გიორგი ჭეიშვილი
- ლევან გორდეზიანი
- მარიამ მხარტიშვილი
- ავთანდილ სონღულაშვილი
- ქეთევან ხუციშვილი
- როლანდ თოფჩიშვილი
- ლიანა ზითაძე
- ვალერიან ვაშაკიძე
- ვახტანგ გოილაძე
- ეკა კვაჭანტირაძე
- ვაჟა კიკნაძე
- ალექსანდრე დაუშვილი
- ელდარ ბუბულაშვილი
- ნიკოლოზ ჯავახიშვილი
- ნინო მინდაძე
- ხათუნა იოსელიანი
- სალომე ოქრუაშვილი
- ლავრენტი ჯანიაშვილი

რეკლამის ნაშრომზე „კოვიდპანდემია და საქართველო“-ისტორიას დარჩენა ჩვენი ხმა“

კაცობრიობამ უკან მოიტოვა COVID 19 ის პანდემიის წლები. ეს იყო საყოველთაო ეპიდემიის ეპოქა, როდესაც უხანელი ვირუსისაგან სიკვდილის ან ძვირფასი ადამიანების დაკარგვის მოლოდინში მყოფი, სოციალურად იზოლირებული ადამიანები მოწყდნენ მათთვის ჩვეულ გარემოს. ვეღარ საქმიანობდნენ, ვეღარ ერთობოდნენ, ვეღარ მსჯელობდნენ, ემოციებს და გრძობებსაც კი ვეღარ გამოხატავდნენ ძველებურად. ადამიანთა სიცოცხლის გადარჩენის, ერთი შეხედვით კეთილშობილური, მიზნით ხელისუფლებამ დააწესა მრავალრიცხოვანი აკრძალვები, ყოველდღიური ყოყაყნოვნა სიურეალისტურ ყოფილს დაემსგავსა. ამგვარი არაორდინალური ვითარება ნოყიერი ნიადაგია მემორული ლიტერატურის განვითარებისათვის, იმისათვის, რომ ადამიანებმა დეტალურად აღწერონ თავიანთი ყოველდღიური განცდები და მოვლენები, რომლებიც მათ ირგვლივ განვითარდა.

წინამდებარე ინტერვიუების და დღიურების კრებული კიდევ ერთხელ გვაბრუნებს კომუნისტის საათისა და „ლოკდაუნის“ პერიოდში, გვახსენებს იმ გასცდებს რომლითაც ვცხოვრობდით მაშინ; სამუალებას გვაძლევს გავიზიროთ, რამდენად ეფექტური იყო სახელმწიფო კოვიდპოლიტიკა; რამდენად მორალური იყო ადამიანთა ქცევა და როგორ იყო თითოეული ჩვენთაგანი. უნებურად გვიხსენება კითხვა როგორ შეგეცვალა კოვიდპანდემიამ და საით მიდის ჩვენი საზოგადოება, რამდენად მზად ვართ გამოწვევებისათვის, რომელსაც მომავალი უშუალებს კაცობრიობას?!

რა თქმა უნდა, წიგნი ღირებულია როგორც რიგითი ადამიანების თვლით დანახული კოვიდრეალობის დოკუმენტაცია. ამ მხრივ იგი შეიძლება ჩვენი უახლესი ისტორიის შესწავლის ეროვნულ წყაროდაც გამოდგეს.

ნათქვამიდან გამომდინარე, მხარს ვუჭერ ხსენებული ნაშრომის გამოცემას.

თსუ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის

მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი იმდ ლ. ჯავახიშვილი

09.02.2026

რეკონსტრუქცია ნაშრომზე – „კოვიდ პანდემია და საქართველო: ახალი რეალობის ანთროპოლოგიური კვლევა“

(ავტორები: თ. ქაბუჭაძე, თ. ანაბაძე, თ. კობორიძე, გ. ჭეიშვილი, ქ. ხუციშვილი)

ქართული ეთნოლოგიური სკოლა თავისებურად ასახავს იმ პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და კულტურულ პერიპეტეებს რომელიც ქვეყანამ ამ უკანასკნელი რამდენიმე ასწლეულის ჩანჩილზე გაილიარა. საბჭოთა კავშირში დროსაც კი, როდესაც ჩვენს აკადემიურ სისტემას ეზღუდებოდა დამოუკიდებლად, თანატოლურად და ეროვნული ინტერესების შესაბამისად ეწარმოებინა პუბლიცისტური დისციპლინების მიმართულებით კვლევა-ძიება, მას მაინც ვერ განციხდავით ტიპური კოლონიური ქვეყნის შეცნობად. ამის მშვენიერ მაგალითს წარმოადგენს ეთნოგრაფიის (ეთნოლოგიის) განვითარების რთული ისტორია. ასევე ეთნოლოგიისა თუ ანთროპოლოგიის ადგილისა და მათი სახელების გარკვევის მცდელობები თანამედროვე ქართულ აკადემიურ დისკურსში. შედეგად, ღია თუ ფარული დისკუსიებისა და ოპონირების ფონზე შეიქმნა მრავალი ორიგინალური სამეცნიერო პუბლიკაცია.

წინამდებარე ნაშრომი სოციალურ-ანთროპოლოგიის მეთოდოლოგიურ ბაზაზე დამყარებულ კონკლექსურ გამოკვლევას წარმოადგენს. იგი თანამედროვე მსოფლიოში, ბიოლოგიური სავრთხის საფუძველზე, აღმოცენებული გლობალური სოციალ-კულტურული კრიზისის, საქართველოს მასშტაბით შესწავლის ჩემოვის ცნობილი, პირველი მცდელობაა. წიგნის ავტორები, ერთი მხრივ, თავს არიდებენ ცოდნის შექმნის საბჭოთა ინერციას და პროცესებს პოსტკოლონიური პარადიგმის (რამელიც სხვადასხვა აკადემიურ მიმართულებებს მოიცავს) შუქზე განციხდავენ. მეორე მხრივ კი, ზემოთქმულიდან გამომდინარე, ნეოკოლონიური მიდგომების გაფართოებას ცდილობენ.

სხენებულ თეორიულ საფუძველზე დაყრდნობითაა განხილული შემდეგი საკითხები: კოვიდ პანდემია, ქართული ეთნოლოგიური სკოლა და პოსტკოლონიური აკადემიური რეკლექსიები, პანდემიის ეფექტი - როცა სახელმწიფო მარწყვლმა შეზღვა მოქალაქეებს; ონლაინ რელიგია - კოვიდპანდემიის ეფექტი და რელიგიური პრაქტიკა საქართველოში, სამედიცინო სერვისის ფორმების ძიება კრიზისის დროს - ტელემედიცინა და კოვიდპანდემიის გამოცდილება საქართველოში; ტრადიციული ყოფის ელემენტებზე COVID 19 ის რეგულაციების გავლენა შიდა ქართლის რამდენიმე სოფლის მაგალითზე, პანდემიის გამოწვევები და შესაძლებლობები გორის მუზეუმის გამოცდილება - „ჩაკეტვა-განახლებისთვის“; ვამიანობა: პანდემია, საზოგადოება, კრიზისის დრო და საქართველო; პანდემიის გავლენა: „სოციალური

დისტანციის" მოთხოვნასთან ადაპტირება საქართველოს მაგალითზე, პანდემია და სასაზღვრო ურთიერთობები: საქართველოს მაგალითი.

წიგნის თითოეული თავი ემყარება მრავალფეროვან ემპირიულ მასალას, რომელის გაანალიზებითაც მკვლევარებმა გაიაზრეს ქართული კონტექსტი. ამასთანავე, საყურადღებოა, რომ წინამდებარე ნაშრომი ის გამოჩნდის, როდესაც მკვლევარებმა შეძლეს საზოგადოების განწყობებისა და სოციოკულტურული ტრანსფორმაციის პროცესის დაფიქსირება „ცხელ კვალზე“.

„დოკდაუნის“ პერიოდში რადიკალურად შეიცვალა საზოგადოებრივი ყოფისა და ყოველდღიური ურთიერთობის ფორმები. განხორციელდა ეკონომიკური საქმიანობის, სამედიცინო კონსულტაციის, სასწავლო-საგანმანათლებლო პროცესის და საკომუნიკაციო სისტემების ტოტალური ინტერნეტიზაცია. ამასთანავე, სახელმწიფო აპარატის ნაქარვეი და მოუმზადებელი გადაწყვეტილებები ხშირად გაუგებარი იყო მოსახლეობისათვის (მაგ. ეთანოკური და რელიგიური ჯგუფებისათვის) და უარყოფით რეაქციას იწვევდა. ნაყოფიერი ნიადაგი შეიქმნა „მეთქმულების თეორიების, ანტიეპიდემიის და მრავალხარის დეზინფორმაციისათვის“.

საზოგადოებისათვის მძიმე იყო, რომ კოვიდპანდემიის რეგულაციებმა აკრძალა საუკუნეების მანძილზე შესისხლხორცებული რიტუალები და დღესასწაულები (მაგ. გირისთობა, ქონა და ა.შ.). ცალკეულ შემთხვევაში მოსახლეობა შეეჭვია გარკვეულ შეზღუდვებს და მიიღო კიდევ ის (მაგ. ხალხმრავალი ქელებების განართვა). ამგვარი გამოცდილების მიუხედავად, გაჩნდა საშიშროება, რომ, პანდემიის პირობებში, განსაკუთრებული მდგომარეობის გამო დაშვებული თავისუფლების შეზღუდვის პრეცედენტები, გარკვეულ ნორმად ჩამოყალიბდება და ადამიანის ძირითადი უკულებების რეალიზაციას დააბრკალებს. რადგან „თანამედროვე პოლიტიკა დაკავებულია ადამიანის სიცოცხლის სრული კონტროლით და საგანგებო მდგომარეობა არის არა გამონაკლისი, არამედ ნორმა, რომლის საშუალებითაც სახელმწიფო ინარჩუნებს კონტროლს სიცოცხლეზე“.

მაქვს რამდენიმე არაარსებითი შენიშვნაც, რომლებიც ავტორებს გავაცანი. მათი გათვალისწინება, ჩემი აზრით, მხოლოდ წაადგება ამ საინტერესო კრებულს. შემოთქმულიდან გამომდინარე ნაშრომის კუბლიკაცია მიზანშეწონილად მიმაჩნია.

თსუ ივანე ჯავახიშვილის სახელობის

ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის

ძირითადი მეცნიერი თანამშრომელი იმდ დ. ჯავახიშვილი

07.02.2026